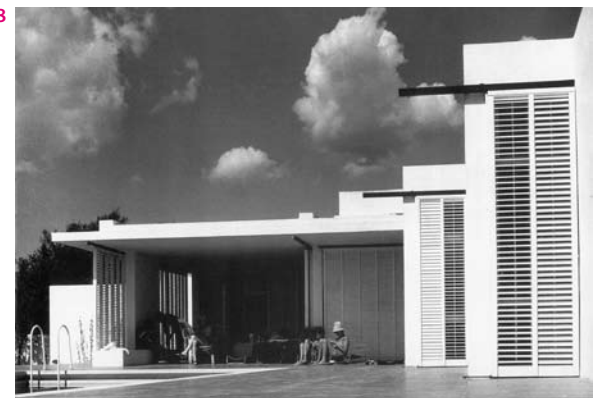
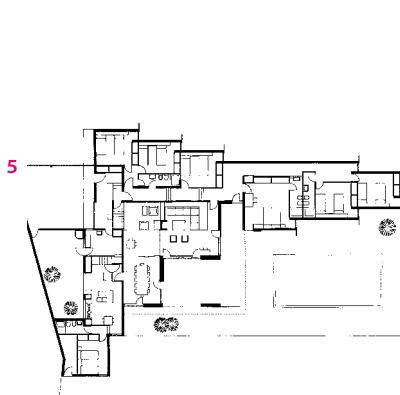
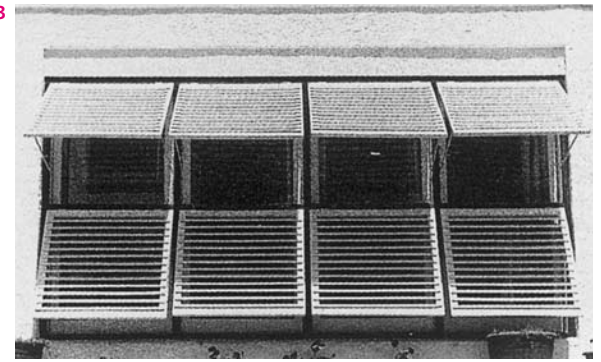
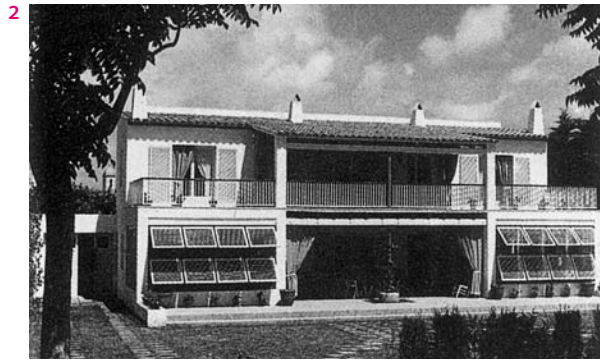
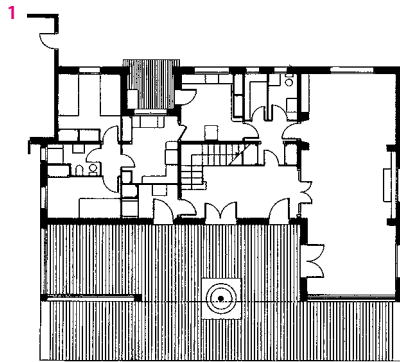

Variaciones de la persiana de librillo en la obra de Coderch

Víctor Rahola, Stefano Cortellaro

Variacions de la persiana de llibret en l'obra de Coderch

Persianes tradicionals corredisses, projectables o que pivoten, amb lamel·les fixes o mòbils, gelosies fixes de lamel·les horitzontals orientables, pèrgoles compostes per lamel·les fixes col·locades de cantell, gelosies de làmines verticals de secció triangular, abatibles o que pivoten... La reinvençió de la persiana de llibret, caracteritzada sempre pel seu sistema d'obertura, pel seu valor de pla (agrupat o individual) i pel moviment unitari de cadascun dels seus mòduls, és una constant al llarg de l'obra de Coderch.

Les diferències entre les diverses solucions adoptades deriven principalment del caràcter —una funció dels espais protegits— delimitat de la configuració de la planta, de la tipologia i de l'entorn de l'edifici.

La casa Garriga Nogués (Sitges, 1947) (1) és el primer projecte de Coderch publicat per Giò Ponti el 1949, al número 240 de la revista *Domus*. La façana sud d'aquest habitatge unifamiliar (2) es caracteritza per dues gelosies simètriques, compostes per dos mòduls sobreposats de quatre persianes de fusta de lamel·les fixes que es projecten cap a l'exterior mitjançant un sistema d'escaires, protegint del sol el porxo i la sala d'estar (3).

A la casa Uriach (1961) (5), la persiana de llibret esdevé un pla mòbil que, penjat del forjat amb una guia Klein vista, es projecta

Variations on folding shutters in the work of Coderch

Traditional sliding, projecting or pivoting shutters, with fixed or moveable louvres, fixed shutters with adjustable horizontal louvres, pergolas made up of fixed louvres placed edge on, fixed, folding or pivoted shutters with vertical blades of triangular section... The reinvention of the folding shutter, always characterised by its opening system, by its flushness (grouped or individual) and by the unitary movement of each of its modules, is a constant feature throughout the work of Coderch.

The differences between the various solutions adopted are conditioned mainly by the delimited character – function of the spaces protected – of the floorplan configuration, typology and setting.

The Casa Garriga Nogués (Sitges, 1947) (1) was the first Coderch project published by Giò Ponti in 1949, in issue 240 of *Domus* magazine. The southern façade of this single-family home (2) is characterised by two symmetrical jalousies, composed of two superimposed modules of four fixed wooden-blade shutters that are projected outwards using a system of angles, protecting the porch and living room from the sun (3).

In Casa Uriach (1961) (5), the folding shutter is converted into a mobile plane that, hanging from the roof with an exposed Klein

1-3
Casa Garriga Nogués,
1947

4-8
Casa Uriach, 1961

9-19
Edifici Barceloneta,
1951

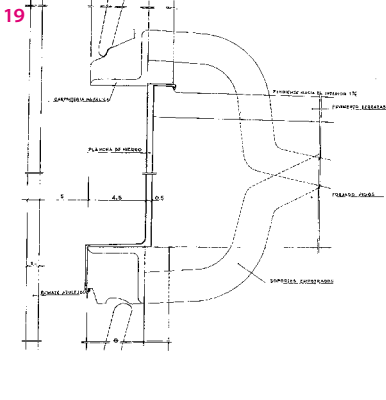
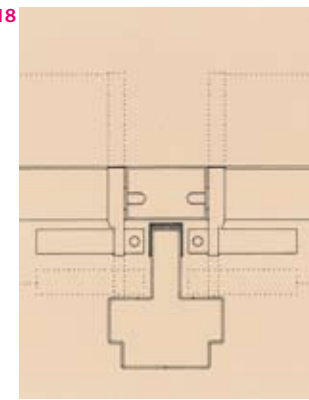
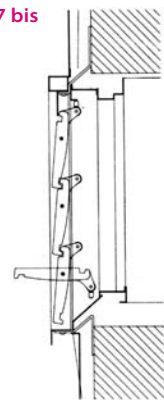
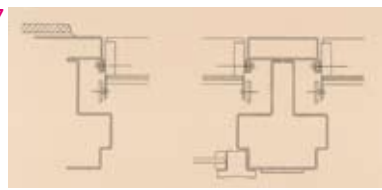
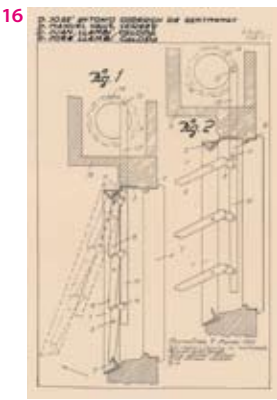
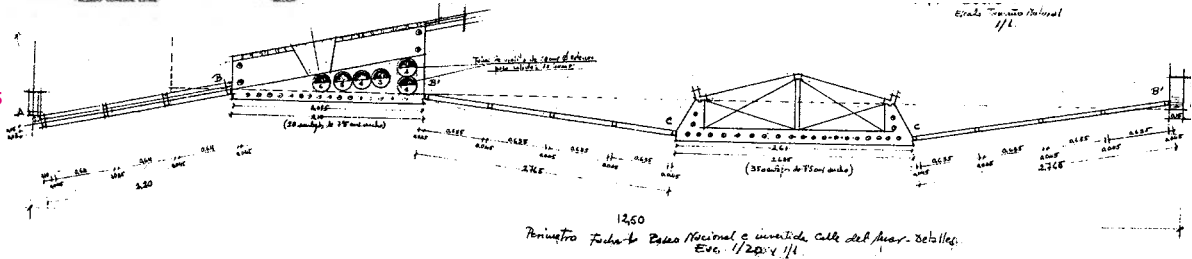
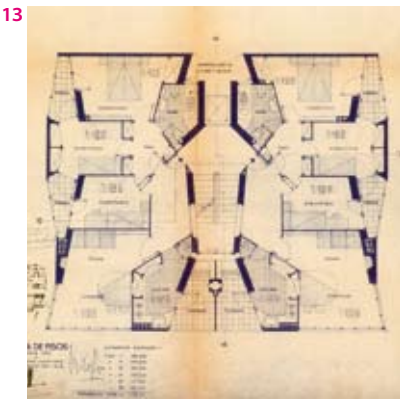
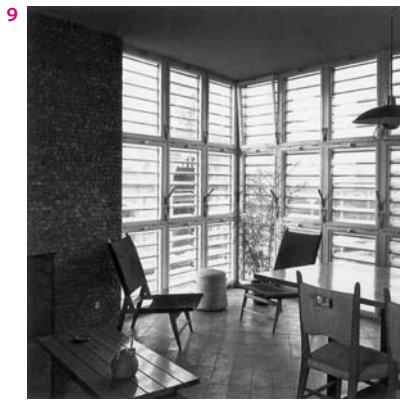
Persianes tradicionals corredisses, projectables o pivotantes, con lamas fijas o móviles, celosías fijas de lamas horizontales orientables, pérgolas compuestas por lamas fijas colocadas de canto, celosías de lamas verticales de sección triangular, fijas, abatibles o pivotantes... La reinvençió de la persiana de librillo, caracteritzada sempre per su sistema de apertura, por su valor de plano (agrupado o individual) y por el movimiento unitario de cada uno de sus módulos, es una constante a lo largo de la obra de Coderch.

Las diferencias entre las distintas soluciones adoptadas derivan principalmente del carácter —función de los espacios protegidos— delimitados, de la configuración de la planta, de la tipología y del entorno del edificio.

La casa Garriga Nogués (Sitges, 1947) (1) es el primer proyecto de Coderch publicado por Giò Ponti en 1949, en el número 240 de la revista *Domus*. La fachada sur de esta vivienda unifamiliar (2) se caracteriza por dos celosías simétricas, compuestas por dos módulos superpuestos de cuatro persianas de madera de lamas fijas que se proyectan hacia el exterior mediante un sistema de escuadras, protegiendo del sol el porche y la sala de estar (3).

En la casa Uriach (1961) (5), la persiana de librillo se convierte en un plano móvil que, colgado del forjado con una guía Klein vista, se proyecta hacia el patio delimitando y protegiendo el espacio exterior del porche (como en la casa Garriga Nogués) (8).

La configuración del núcleo de los dormitorios, basada en módulos escalonados que se abren hacia las vistas situ-

cap al pati tot delimitant i protegint l'espai exterior del porxo (com a la casa Garriga Nogués) (8).

guide, is projected towards the courtyard delimiting and protecting the outside porch space (as in Casa Garriga Nogués) (8).

La configuració del nucli dels dormitoris, basada en mòduls esglaonats que s'obren cap a les vistes situant les obertures als desplaçaments de les façanes, fa que les persianes corredisses es projectin cap a l'exterior únicament penjades de la guia superior, una solució que es repeteix en altres projectes (4).

The configuration of the bedrooms area, based on staggered modules that open out towards the views and situating the openings in the displacements of the façades, means that the sliding shutters are projected outwards hung only from the top guide, a solution which is repeated in other projects (4).

A l'edifici de la Barceloneta (1951) (13), desapareix la finestra. Els buits són obertures entre forjats. La façana es compon de franges verticals massisses i obertes (11), protegides per mòduls fixos de lamel·les horitzontals orientables que, com a la casa Garriga Nogués, protegeixen espais tancats per fusteria (sales d'estar) (9) i oberts (galeríes-terrasses de les habitacions i de les cuines) (10-15).

For the Barceloneta building (1951) (13), windows disappear. The gaps are openings between slabs. The façade is composed of solid, open vertical strips (11), protected by fixed modules with movable horizontal slats that, as in the Casa Garriga Nogués, protect spaces closed by carpentry (living rooms) (9) and open (galleries-terraces of the bedrooms and kitchens) (10-15).

Als plànols del projecte apareix una secció de làmines de fusta, accionades mitjançant ferramentes metàl·liques i muntades sobre un bastiment format per muntants compostos per "L" metàl·liques, a les quals s'adapten els marcs de fusta dels tancaments, a la cara interior dels quals es troben els mecanismes per orientar les làmines (19).

In the project plans, a wooden-slats section is shown, activated using metal fittings and assembled on a frame formed by mountings composed of metallic L-shaped profiles, adapted to the wooden carpentry frames whose interior faces contain the mechanisms for tilting the slats (19).

Aquesta solució, que el 1953 derivà en una patent signada per Coderch, Valls, Joan Llambí i Josep Llambí, en la qual apareixia també un sistema d'obertura projectable semblant al de la casa Garriga Nogués (16), va ser modificada

This solution, which led in 1953 to a patent signed by Coderch, Valls, Joan Llambí and Josep Llambí, and which also featured a projecting opening system similar to that of the Casa Garriga Nogués (16), was modified on site by a galvanised and painted folded

ando las aberturas en los desplazamientos de las fachadas, hace que las persianas corredizas se proyecten hacia el exterior únicamente colgadas de la guía superior, solución que se repite en otros proyectos (4).

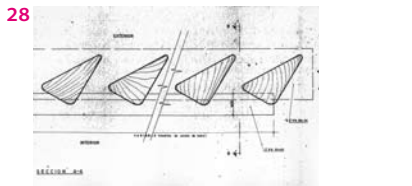
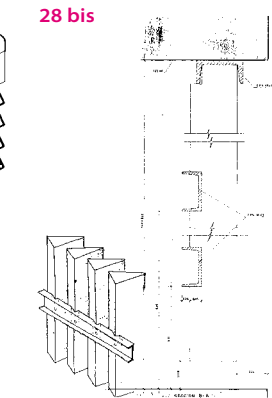
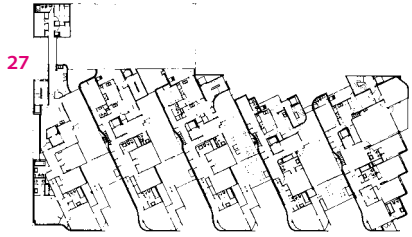
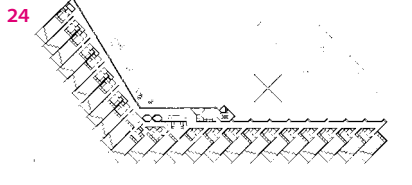
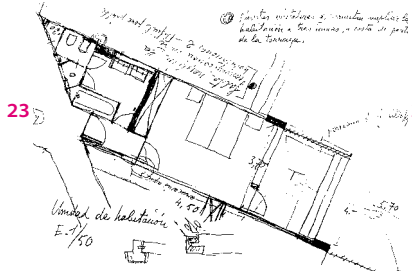
En el edificio de la Barceloneta (1951) (13), desaparece la ventana. Los huecos son aberturas entre forjados. La fachada se compone de franjas verticales macizas y abiertas (11), protegidas por módulos fijos de lamelas horizontales orientables que, como en la casa Garriga Nogués, protegen espacios cerrados por carpintería (estares) (9) y abiertos (galerías-terraces de las habitaciones y de las cocinas) (10-15).

En los planos de proyecto aparece una sección de lamelas de madera, accionadas mediante herrajes metálicos y montadas sobre un bastidor formado por montantes compuestos por "L" metálicas, a las que se adaptan los marcos de madera de la carpintería, en cuya cara interior se encuentran los mecanismos para orientar las lamelas (19).

Esta solución, que derivó en 1953 en una patente firmada por Coderch, Valls, Joan Llambí y Josep Llambí, en la que aparecía también un sistema de apertura proyectable parecido al de la casa Garriga Nogués (16), fue modificada en obra por una perfilera de plancha plegada galvanizada y pintada que unificaba los montantes metálicos de las lamelas y los marcos de la carpintería (inicialmente de madera) (18).

En la fachada del edificio de la calle Encarnació (1966) (20), situado en el barrio de Gracia, Coderch utiliza unas persianas tradicionales de librillo de madera que pivotan una a una de forma independiente sobre su eje vertical,

en obra per una perfil·leria de planxa plegada galvanitzada i pintada que unificava els muntants met·l·lics de les l·amines i els marcs dels tancaments (inicialment de fusta) (18).

A la façana de l'edifici del carrer de l'Encarnaci3 (1966) (20), situat al barri de Gr·cia, Coderch fa servir unes persianes tradicionals de llibret de fusta que pivoten una a una de manera independent sobre l'eix vertical; aix3 d3na lloc a una persiana composta per tres l·amines verticals el moviment de la qual no interfereix amb la composici3 i la proporci3 dels buits de la façana (21-22).

L'Hotel de Mar (1962) (24) 3s el primer projecte en el qual apareix una gelosia composta per lamel·les fixes de fusta de secci3 triangular, col·locades en vertical formant m3duls perpendiculars a la façana que protegeixen del sol i garanteixen privacitat a les 150 habitacions de l'hotel (23).

El sistema de l·amines verticals planteja el problema de la subestructura, resolt amb tres perfils CPN.

A l'edifici Girasol de Madrid (1966), Coderch torna a utilitzar la mateixa persiana present a l'Hotel de Mar, que en aquest cas resol tamb3 la barana de la coberta (27-28, 30).

Les gelosies de les sales d'estar del conjunt d'edificis d'habitatges per al banc Urquijo (1967) (31), separades dels tancaments fixos interiors, segueixen el mateix sistema constructiu utilitzat a l'Hotel de Mar i a l'edifici

sheet profile that unified the metal mountings of the slats and the carpentry frames (initially made of wood) (18).

On the façade of the building on Calle Encarnaci3 (1966) (20), in Gracia, Coderch used traditional wood folding louver shutters that pivot one by one in an independent way on their vertical axis, giving rise to a shutter composed by three vertical slats, whose movement does not interfere with the composition and proportion of the openings on the façade (21-22).

The Hotel de Mar (1962) (24) is the first project in which features a jalousie made up of fixed wooden slats of triangular section, placed vertically and forming modules perpendicular to the façade that provide solar protection and guarantee privacy to the 150 hotel rooms (23).

The vertical slats system raises the problem of substructure, resolved with three CPN profiles.

In the Girasol building in Madrid (1966), Coderch again used the same shutters employed for the Hotel de Mar, in this case also resolving the roof railings (27-28, 30).

The living-room jalousies for the Banco Urquijo group of residential buildings (1967) (31), separated from the interior fixed carpentry, follow the same construction system used in the Hotel de Mar and the Girasol building, although the substructure

20-23
Edifici carrer Encarnaci3, 1966

24-26
Hotel de Mar, 1962

27-30
Edifici Girasol, 1966

dando lugar a una persiana compuesta por tres lam·as verticales cuyo movimiento no interfiere con la composici3 y la proporci3 de los huecos de la fachada (21-22).

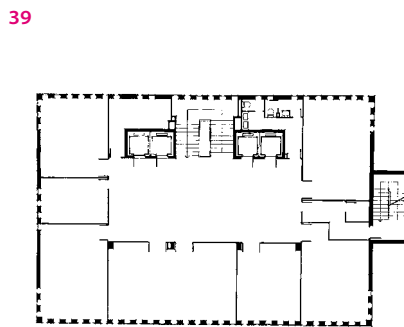
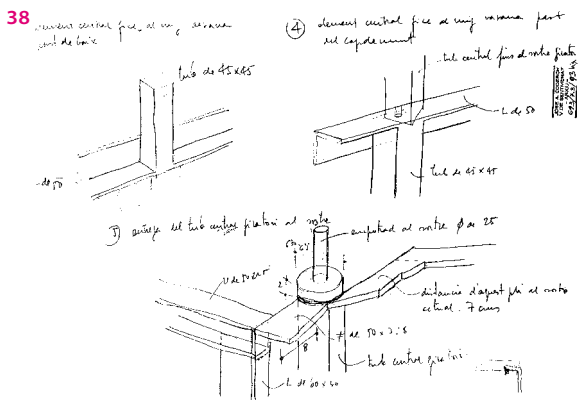
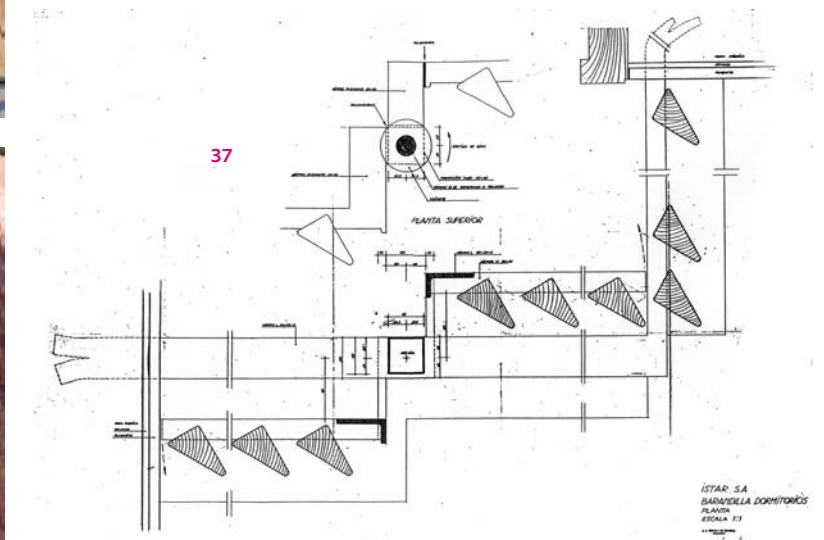
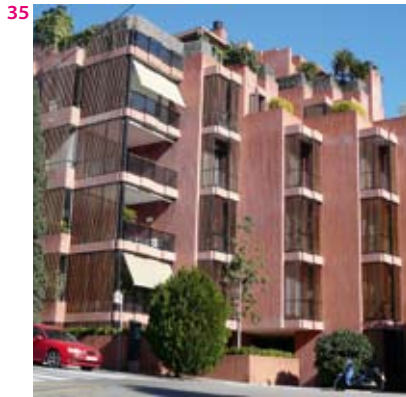
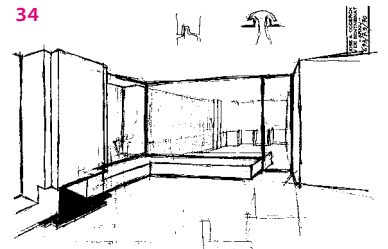
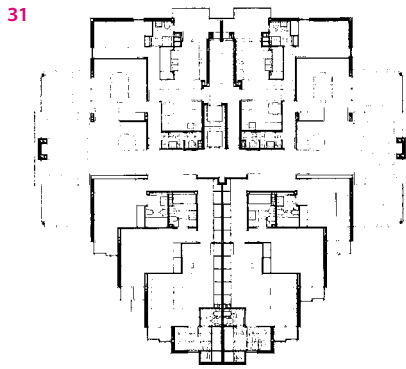
El Hotel de Mar (1962) (24) es el primer proyecto en el que aparece una celosia compuesta por lam·as fijas de madera de secci3 triangular, colocadas en vertical formando m3dulos perpendiculars a la fachada que protegen del sol y garantizan privacidad a las 150 habitaciones del hotel (23).

El sistema de lam·as verticales plantea el problema de la subestructura, resuelto con tres perfils CPN.

En el edificio Girasol en Madrid (1966), Coderch vuelve a utilizar la misma persiana presente en el Hotel de Mar, que en este caso resuelve tamb3n la barandilla de la cubierta (27-28, 30).

Las celosias de las salas de estar del conjunto de edificios de viviendas para el Banco Urquijo (1967) (31), separadas de la carpinteria fija interior, siguen el mismo sistema constructivo utilizado en el Hotel de Mar y en el edificio Girasol, aunque la subestructura est3 compuesta 3nicamente por dos CPN (el perfil superior es innecesario, al estar las lam·as cubiertas por el forjado superior). La terraza, prolongaci3n de la sala de estar, est3 protegida por una celosia de lam·as fijas situada en el mismo plano de la carpinteria para permitir la visi3n del exterior en las esquinas de la sala (32-33).

Las terrazas de los dormitorios (escalonados seg3n el esquema desarrollado en la casa Uriach) se protegen

Girasol, encara que la subestructura estigui composta només per dos CPN (el perfil superior és innecessari, ja que les lamel·les estan cobertes pel forjat superior). La terrassa, una prolongació de la sala d'estar, és protegida per una gelosia de lamel·les fixes situada al mateix pla del tancament per permetre la visió de l'exterior a les cantonades de la sala (32-33).

Les terrasses dels dormitoris (esglaonats segons l'esquema desenvolupat a la casa Uriach) es protegeixen del sol i de les vistes mitjançant una complexa persiana de làmines fixes. Si a la casa Uriach la solució per a la finestra en cantonada era una persiana corredissa que es projectava cap a l'exterior penjada de la guia superior, a l'edifici d'habitatges per al banc Urquijo el mòdul de lamel·les s'obre mitjançant un sistema que pivota i que té l'antecedent conceptual a l'edifici del carrer de l'Encarnació.

La persiana de lamel·les verticals triangulars dels dormitoris es compon de dos mòduls, els bastiments dels quals, desplaçats per permetre la presència de la barana de vidre, estan soldats a un muntant central que permet la rotació a 90° de la fulla (36-38).

Com a la de l'Hotel de Mar, podem considerar la façana de l'Institut Francès (1972) com una gran gelosia, en aquest cas composta per làmines verticals de secció quadrada (39-40). ♦

Víctor Rahola i Stefano Cortellaro
Traduït per Isabel Casadevall

is composed only by two CPN profiles (the upper profile is unnecessary, as the slats are covered by the upper floor). The terraced balcony, an extension of the living room, is protected by a fixed-slat jalousie placed flush with the carpentry to allow views of the exterior at the room's corners (32-33).

The terraced balconies of the bedrooms (staggered following the layout developed at the Casa Uriach) are protected from the sun and the views via a complex fixed-slat shutter. If at Casa Uriach, the solution for the corner window was a sliding shutter that projected outwards hanging from the upper guide, in the Banco Urquijo residential building the slats module opens via a pivoting system that has its conceptual antecedent in the building on Calle Encarnació.

The triangular vertical slatted shutters of the bedrooms are each composed of two modules, whose frames, displaced to allow the presence of the glass railings, are welded to a central mounting that allows rotation of the leaf up to 90°. (36-38).

Like the Hotel de Mar, the façade of the Instituto Francés (1972) can be considered as one large jalousie, in this case composed of vertical slats with a square section (39-40). ♦

Víctor Rahola i Stefano Cortellaro
Translated by Debbie Smirthwaite

31-38
Grupo Urquijo, 1967

39-40
Institut Francès, 1972

del sol y de las vistas mediante una compleja persiana de lamas fijas. Si en la casa Uriach la solución para la ventana en esquina era una persiana corredera que se proyectaba hacia el exterior colgada de la guía superior, en el edificio de viviendas para el Banco Urquijo el módulo de lamas se abre mediante un sistema pivotante que tiene su antecedente conceptual en el edificio de la calle Encarnación.

La persiana de lamas verticales triangulares de los dormitorios se compone de dos módulos, cuyos bastidores, desplazados para permitir la presencia de la barandilla de cristal, están soldados a un montante central que permite la rotación a 90° de la hoja (36-38).

Como la del Hotel de Mar, la fachada del Instituto Francés (1972) se puede considerar como una gran celosía, en este caso compuesta por lamas verticales de sección cuadrada (39-40). ♦

Víctor Rahola y Stefano Cortellaro

Agraim als arquitectes Gustau Coderch i Carles Fochs, i a l'Arxiu Coderch la seva valuosa col·laboració.

Les imatges estan tretes dels llibres:
J. A. Coderch de Sentmenat. 1913-1984. Barcelona: G. Gili, 1989
Gustau Coderch, Carles Fochs, Coderch la Barceloneta 1952-1955. Barcelona: COAC 1997
Revista *Arquitectura* nº268, setembre-octubre 1987. Madrid: COAM